

CYFARFOD	PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD
DYDDIAD	20 MEDI, 2016
PWNC	CYRFF ALLANOL A RÔL PENCAMPWYR
PWRPAS	Cynnig trefn safonol ar gyfger adrodd yn ôlar waith cyrff allanol
AWDUR(ON)	Y Cynghorydd Dyfrig Siencyn ac Arwel E Jones (Uwch Reolwr Cefnogaeth Gorfforaethol)

Cyrff Allanol

1. Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn dewis cynrychiolwyr i wasanaethau ar tua 55 o gyrff allanol, sydd yn amrywio o sefydliadau lleol iawn i gyrff sirol, is-ranbarthol, rhanbarthol a chenedlaethol. Ar ben hynny, mae natur perthynas y Cyngor gyda'r sefydliadau gwahanol hyn yn amrywio hefyd.
2. Nid oes unrhyw drefn ffurfiol ar gyfer adrodd yn ôl o'r cyfarfodydd hynny ac mae hynny yn wendid yn nhrefniadau llywodraethu'r Cyngor, yn arbennig yn yr achosion hynny lle gwneir penderfyniadau sydd yn effeithio ar y Cyngor a'i drigolion.
3. Fel y nodwyd, mae natur y cyrff gwahanol yn amrywio a rhaid cofio, pan fo aelod yn mynd yn aelod o gorff allanol sydd yn awdurdod cyhoeddus, yn gwmni neu'n elusen, mae eu cyfrifoldeb yn y lle cyntaf i'r corff hwnnw. Mae hyn yn amlwg iawn lle mae dyletswydd cyfarwyddwr neu ymddiriedolwr i gwmni neu elusen lle y byddai dylanwad corff neu unigolyn arall ar eu penderfyniadau yn anghyfreithiol.
4. Dylai bod trefniadau i adrodd yn ôl fel bod modd i'r Cyngor, yn ehangach, dderbyn gwybodaeth am waith y corff ac, os oes angen a chyfle, ymateb i a dylanwadu ar y penderfyniadau a wneir. Mae gallu'r Cyngor i weithredu felly yn mynd i amrywio yn ôl y swyddogaeth a ysgwyddir gan yr aelod o fewn trefn llywodraethu y corff allanol.
5. Fel y nodwyd eisoes, mae cryn amrywiaeth ymysg y cyrff allanol a felly, dylai'r trefniadau adrodd adlewyrchu hynny. Mae'r cyrff yn medru amrywio'n fawr o ran:--
 - Natur a chyfansoddiad y corff a'r aelodaeth
 - Y graddau y mae angen arweiniad neu fandad gan y Cyngor i weithredu
 - Y graddau y mae gan y Cyngor fuddsoddiad ariannol yn y corff allanol
 - Y graddau y mae gan y Cyngor gytundebau gyda'r corff allanol
 - Y graddau y mae penderfyniad gan y corff allanol yn debyg o effeithio'n sylweddol ar y Cyngor
 - Y graddau y mae y Cyngor, neu un o'i bwyllgorau, wedi gofyn am adroddiad.

6. Yn Atodiad 1, awgrymir dosraniad o'r cyrff hynny i bedwar categori ac awgrymir y trefniadau adrodd a ganlyn ar eu cyfer:-

1. NID OES ANGEN ADRODD FEL RHEOL	Dim rheidrwydd i adrodd fel y cyfryw ond rhoddir cynnig i aelodau gwblhau templed syml (Atodiad 2) yn crynhoi gweithgaredd y corff dros flwyddyn – a fydd ei rannu gyda'r Aelod Cabinet perthnasol a wedyn ar gael trwy Rhaeadr ac ar Wefan y Cyngor. Byddai hefyd ar gael ar gyfer adroddiad blynyddol yr aelod unigol
2. ADRODD I BWYLLGOR CRAFFU YN ACHLYSUROL	Yn yr achosion hyn, cwblheir y templed (Atodiad 2) unwaith y flwyddyn ac fe'i cyflwynir i gyfarfod paratoi y Pwyllgor Craffu perthnasol a fydd wedyn yn penderfynu ei gynnwys neu beidio yn ei raglen waith yn ddibynnol ar ofynion y rhaglen waith
3. ADRODD YN ACHLYSUROL I'R CABINET	Yn yr achosion hyn, cwblheir y templed (Atodiad 2) yn amlach nag unwaith y flwyddyn ond yn ôl amserlen a bennir gan y Cabinet ac ystyrir ei gynnwys neu beidio yn rhaglen waith ffurfiol y Cabinet Yn yr achosion hyn (a chategori 4), awgrymir adrodd i'r Cabinet yn hytrach na Chraffu oherwydd goblygiadau strategol neu gyllidol penderfyniadau'r corff allanol.
4. ADRODD YN RHEOLAIDD I'R CABINET	Yn yr achosion hyn, cwblheir y templed yn ôl amserlen sydd yn cael ei gytuno a'i gyflwyno i gyfarfod ffurfiol o'r Cabinet

- (a) Yn amlwg, ar rai cyrff allanol, mae fwy nag un aelod. O gytuno ar y trefniadau, byddai angen trafod efo'r unigolion sydd yn eistedd ar y cyrff gwahanol i ddewis un o'u plith i gwblhau'r gwaith
- (b) Bydd pob adroddiad yn cael ei rannu trwy Rhaeadr ac ar Wefan y Cyngor a hefyd ar gael ar gyfer adroddiad blynyddol yr aelod unigol

Rôl Pencampwyr

7. Mae gan y Cyngor amryw o aelodau sydd wedi eu dynodi yn bencampwyr mewn meysydd penodol ac mae'r papur sydd ynghlwm fel Atodiad 3 yn crynhoi'r bwriad pan gafodd y rôl ei ddatblygu yn wreiddiol.

8. Dyma restr o'r pencampwyr presennol a'r portffolios perthnasol:-

MAES	PENCAMPWR	AELOD CABINET
Pobl Hŷn	Cyng. Selwyn Griffith	OEDOLION, IECHYD A LLESIANT
Anabledd	Cyng. Peter Read	OEDOLION, IECHYD A LLESIANT
Awtistiaeth	Cyng. Elin Walker Jones	OEDOLION, IECHYD A LLESIANT
Gofalwyr	Cyng. Eryl Jones Williams	OEDOLION, IECHYD A LLESIANT
Datblygu Aelodau	Cyng. Tom Ellis	DIRPRWY ARWEINYDD
Craffu	Cyng. Angela Russell	DIRPRWY ARWEINYDD
Masnach Deg	Cyng. R Hefin Williams	ECONOMI A CHYMUNED
Cydraddoldeb ac Amrywiaeth	Cyng. Gwen Griffith	TAI, GOFAL CWSMER A LLYFRGELLOEDD, AMDDIFADEDD A CHYDRADDOLDEB
Y Gymraeg	Cyng. Craig ab Iago	DIRPRWY ARWEINYDD
Llais Plant a Phobl Ifanc	Cyng. Annwen Daniels	PLANT A PHOBL IFANC
Bioamrywiaeth	Cyng. Angela Russell	CYNLLUNIO A RHEOLEIDDIO
Iechyd Meddwl	Cyng. Beth Lawton	OEDOLION, IECHYD A LLESIANT
Cynladwyedd	Cyng. Aled Evans	AMGYLCHEDD
Busnesau Bach	Lle gwag	ECONOMI A CHYMUNED

9. Fel y gwelir o'r swydd-ddisgrifiad, penodir y pencampwyr i gynorthwyo Aelodau Cabinet yn benodol trwy gadw llygad ar feysydd arbenigol o fewn portffolios a rhoi cyngor ac arweiniad i'r Aelodau Cabinet ar y meysydd hynny.
10. Gan fod atebolrwydd y pencampwyr i'r Aelodau Cabinet, awgrymir trefn lle y maent yn cyfarfod yn rheolaidd gyda'r Aelodau Cabinet (o leiaf yn flynyddol) ac adroddiad ffurfiol (yn defnyddio'r templed yn Atodiad 4) un waith y flwyddyn gan osod yr adroddiad hwnnw yn Rhaeadr ac ar Wefan y Cyngor, gan fod ar gael hefyd ar gyfer adroddiad blynyddol yr aelod unigol. Os oes mater sydd yn teilyngu sylw penodol yn ehangach, gellir adrodd yn ffurfiol arno i gyfarfod o'r Cabinet.
11. Ffactor arall i'w ystyried yw bod angen adolygu y budd a ddaw i'r Cyngor o enwebu cynrychiolwyr i'r cyrff allanol hyn i'r dyfodol ac, o enwebu, bod angen hyfforddi cynghorwyr ar eu cyfrifoldebau pan yn cynrychioli'r Cyngor ar gyrff allanol

Argymhellion

- a) Sefydlu trefn adrodd yn ôl ar gyfer yr holl gyrff allanol y mae'r Cyngor yn enwebu iddynt yn ôl yr angen
 - b) Cytuno ar drefn adrodd gan y Pencampwyr i'r Aelodau Cabinet unigol ac i'r Cabinet yn ôl yr angen
 - c) Bod angen archwilio'r budd I'r Cyngor o enwebu i'r gyrff gwahanol cyn Mai 2017 a chynnwys hyfforddiant ar gyfrifoldebau pan yn mynychu gyrff allanol fel rhan o becyn safonol hyfforddi'r cynghorwyr ar ôl yr etholiad nesaf
-